

Висновки.

1. На підставі аналізу літературних джерел, інформації з мережі Internet та матеріалів наукових конференцій ITF було виявлено, що головними напрямками при проведенні відеозйомки і подальшого аналізу відеозаписів технічних елементів тенісу є:

- для удару справа з відскоку: відкрита стійка з опорою на праву ногу в момент відведення ракетки на замахи (коли м'яч летить до гравця через сітку); положення ракетки щодо передпліччя гравця (в момент відведення ракетки на замахи); закінчення супроводу ракеткою м'яча на праве плече гравця, з поворотом правої кисті вправо-вниз;
- для дворучного удару зліва з відскоку: вихідне положення в момент підготовки до прийому м'яча (голова ракетки знаходиться перед обличчям гравця, лікті не притиснуті до корпусу, опора на правій стопі); при закінченні замаху торець ракетки спрямований в бік сітки; закінчення удару за правим плечем гравця;
- для удару справа і зліва з льоту: опорна права нога з зігнутих коліном;
- при виконанні смеш: лікоть правої руки з ракеткою відведений в сторону фону (паралельного сітці), прогин в спині на замаху; опорна права нога при нанесенні удару по м'ячу; ліва рука піднята вгору при підготовці до удару;
- при виконанні подачі: поштовх з лівої ноги, прогин в спині, підйом правої руки з м'ячом, підкидання м'яча вздовж корпусу в бік лівого плеча.

2. Для корекції техніки був розроблений, впроваджений в тренувальний процес і експериментально обґрунтований комплекс з 80 вправ, розділених на 15 груп (по 8-10 вправ в кожній групі). Кількість ударів у вправах – різна, в залежності від спрямованості даної вправи. Його ефективність виявилася у підвищенні цільової точності (зниженні загального відсотка помилок) та підвищенні середнього балу оцінки техніки гри десятирічних тенісистів. Розроблений комплекс вправ для корекції техніки може бути використаний в тенісних клубах, ДЮСШ та СДЮСШОР в групах тенісистів 10 років і молодше.

3. Розроблений алгоритм використання відеозйомки і подальшого відеоаналізу для коригування техніки ударних дій юних гравців-тенісистів. Виявлено, що багаторазовий перегляд уповільнених відеозаписів дозволяє педагогам виявити некоректні рухи тенісистів, а гравцям зрозуміти свої помилки і усвідомити поставлені тренером завдання для їх виправлення.

Перспективи подальших розвідок спрямовані на розробку положень застосування аналізу відеоматеріалів для корекції помилок, які виникають у різних ланках техніки гри юних тенісистів.

Література.

1. Ашанин В. С. Компьютерные тесты оценки когнитивных способностей спортсменов. Слобожанський научно-спортивний весник. 2002. № 5. С. 164–166.
2. Белиц-Гейман С. П. Теннис для родителей и детей. Москва: Педагогика, 1988. 222 с.
3. Гамалий В., Литвиненко Ю. Кинематическая структура ударного действия при выполнении подачи в теннисе с использованием оптико-электронной системы регистрации и анализа движений «Qualysis». Наука в олимпийском спорте. 2013. № 1. С. 80–89.
4. Зайцева Л. С., Голенко В. А. Техника теннисиста. Основы тенниса. Москва: ФиС, 1980. С. 27–76.
5. Скородумова А. П. Теннис. Как добиться успеха. Москва: PRO-PRESS, 1994. 176 с.
6. Тарпищев Ш. А., Губа В. П., Самойлов А. Б. Особенности подготовки юных теннисистов. Москва: ФиС, 2006. 191 с.
7. Crespo M., Miley D. Advanced Coaches Manual. London, 1998. 334 p.
8. ITF Coaching and Sport Science Review 2010. URL: <http://en.coaching.itftennis.com/news/116099.aspx> / (Accessed 22 November 2011).
9. ITF Coaching and Sport Science Review 2015. URL: <http://en.coaching.itftennis.com/news/220823.aspx> / (Accessed 18 Desember 2015).
10. ITF Play Tennis Manual URL: <http://www.tenniseurope.org/file.aspx?id=506374&dl=1> / (Accessed 30 August 2016).
11. Jiang Y. C., Lai K. T., Hsieh C. H., Lai M. F. Player detection and tracking in broadcast tennis video. in Proc. Third Pacific Rim Sym., PSIVT 2009, LNCS 5414. PP. 759–770
12. Wu Y., Mei T., Xu Y. Q., Yu N. MoVieUp: Automatic Mobile Video Mashup. IEEE Trans. Circuits Syst. Video Technol. December 2015. vol. 25. №. 12. PP. 1941–1954.
13. Yu X., Jiang N., Cheong L. F., Leong H. W. Automatic camera calibration of broadcast tennis video with applications to 3D virtual content insertion and ball detection and tracking. Comput. Vis. Image Understand. May 2009. vol. 113. № 5. PP. 643–652.

Мітова О.О., Івченко О.М.

Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту

ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ТЕСТІВ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ТЕХНІЧНОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ БАСКЕТБОЛІСТІВ НА ЕТАПІ ПОПЕРЕДНЬОЇ БАЗОВОЇ ПІДГОТОВКИ НА ОСНОВІ ФАКТОРНОГО АНАЛІЗУ

Вдосконалення системи тестів для контролю технічної та спеціальної фізичної підготовленості баскетболістів на етапі попередньої базової підготовки на основі факторного аналізу. Мітова О.О., Івченко О.М. У даній статті розглядається проблема вдосконалення системи контролю у дитячо-юнацькому баскетболі. Метою дослідження було – виявити факторну структуру технічної та спеціальної фізичної підготовленості баскетболістів на етапі попередньої базової підготовки і на цій основі вдосконалити систему тестів для контролю баскетболістів. На підставі факторного аналізу експериментального матеріалу визначена структура технічної і спеціальної фізичної підготовленості баскетболістів 13-14 років. В результаті факторного аналізу матриці показників, яка відображає

показники виконання тестів з технічної та спеціальної фізичної підготовленості, яких немає у програмі ДЮСШ, але які є в сучасній літературі та були обрані експертами з баскетболу, було виділено п'ять основних факторів, яким була надана така інтерпретація: «Координаційні здібності» – 15,56%; «Відчуття часу та м'яча» – 14,11%; «Кидкова підготовленість» – 12,42%; «Швидкість пересування» – 11,75%; «Точність передач та відчуття часу на атаку» – 10,29%. Рекомендовані тести узгоджуються із умовами сучасної змагальної діяльності юних баскетболістів та дозволяють вдосконалити систему контролю на етапі попередньої базової підготовки.

Ключові слова: система тестів, факторна структура, контроль, технічна підготовленість, спеціальна фізична підготовленість, юні баскетболісти, етап попередньої базової підготовки.

Mitova E. A., Ivchenko O. N. Совершенствование системы тестов для контроля технической и специальной физической подготовленности баскетболистов на этапе предварительной базовой подготовки на основе факторного анализа. В данной статье рассматривается проблема совершенствования системы контроля в детско-юношеском баскетболе. Целью исследования было - выявить факторную структуру технической и специальной физической подготовленности баскетболистов на этапе предварительной базовой подготовки и на этой основе усовершенствовать систему тестов для контроля баскетболистов. Рекомендуемые тесты соответствуют условиям современной соревновательной деятельности юных баскетболистов и позволят усовершенствовать систему контроля на этапе предварительной базовой подготовки.

Ключевые слова: система тестов, факторная структура, контроль, техническая подготовленность, специальная физическая подготовленность, юные баскетболисты, этап предварительной базовой подготовки.

Mitova O., Ivchenko O. Improvement of the system of tests for controlling the technical and special physical fitness of basketball players at the stage of preliminary basic training on the basis of factor analysis. This article examines the problem of improving the control system in children's and youth basketball. The purpose of the study was to find out the factor structure of technical and special physical fitness of basketball players at the stage of preliminary basic training and, on this basis, to improve the system of tests for controlling basketball players. Based on the factor analysis of the experimental material, the structure of the technical and special physical fitness of basketball players 13-14 years is determined. As a result of the factor analysis of the matrix of indicators, which reflects the performance of the tests for technical and special physical fitness, which are not in the DUSS program, but which are in modern literature and were chosen by basketball experts, five main factors were identified, which were given such Interpretation: "Coordinating abilities" - 15.56%; "A sense of time and the ball" - 14.11%; "Kidka preparedness" - 12.42%; "Travel speed" - 11.75%; "Accuracy of transmissions and a sense of time to attack" - 10.29%. Recommended tests are in line with the conditions of modern competitive activity of young basketball players and will allow to improve the control system at the stage of preliminary basic training.

Key words: system of tests, factor structure, control, technical preparedness, special physical preparedness, young basketball players, stage of preliminary basic training.

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій. За узагальненими статистичними даними Інтернет-джерел баскетбол входить до п'ятірки найпопулярніших видів спорту у світі [2, 14], а в Україні посідає провідне місце серед першої категорії пріоритетності командних ігрових олімпійських видів спорту на 2017-2020 роки (Наказ Міністерства молоді та спорту України від 14.03.2017 року № 1036).

Активна змагальна діяльність юних баскетболістів на офіційному рівні розпочинається з 12-14 років та реалізується участю команд у іграх Всеукраїнської баскетбольної юнацької ліги (ВЮБЛ). В середньому за рік діти даного віку проводять в команді від 12 до 20 ігор, під час яких здійснюється контроль техніко-тактичних дій. Цей аналіз здійснюється за допомогою комп'ютерною програми FIBA SMARTSTAT, яка розроблена, в першу чергу, для баскетболістів високої кваліфікації, без урахування вікових особливостей, індивідуальних можливостей та завдань підготовки. Використовуючи такий спосіб тренер оцінює техніко-тактичну підготовленість юних баскетболістів дій. Без всебічного урахування різних сторін підготовленості спортсменів призводить до системних помилок в роботі тренера та підготовки команди [5].

Аналіз комплексного контролю у чинній навчальній програмі для ДЮСШ [1] та результати анкетування тренерів з баскетболу свідчать, що комплекс тестів з різних видів підготовленості потребує вдосконалення, відповідно до: змісту програмного матеріалу на кожний рік навчання у ДЮСШ, вікових особливостей, сенситивних періодів розвитку рухових якостей, психологічних та психомоторних відмінностей особистості гравців, особливостей змагальної діяльності, сучасних тенденцій комплексного контролю у світовому баскетболі, що дозволить тренерам отримати більш детальну інформацію про стан готовності спортсменів та вдосконалити навчально-тренувальний процес на основі підходів диференціації та індивідуалізації [10, 11, 12, 13, 15].

Важливою ланкою системи комплексного контролю підготовки спортсменів є педагогічний контроль. Організація комплексного педагогічного контролю в спорті може бути ефективною лише при суворому обліку вікових, спортивно-медичних та кваліфікаційних особливостей контингенту, за умови, коли засоби і методи контролю відповідають специфіці баскетболу [3, 4, 6].

Не дивлячись на значну розробленість сучасними науковцями системи тестів у спорті й у спортивних іграх зокрема [7, 9, 11, 16], питання наукового обґрунтування вдосконалення системи тестів у дитячо-юнацькому баскетболі обумовлено низкою причин:

- сучасними тенденціями розвитку дитячо-юнацького баскетболу (зміни правил гри, календар змагань протягом річного циклу, обсяг ігор);

- неузгодженістю навчального матеріалу за програмою ДЮСШ з контрольними тестами (вивчається одне – контролюється інше);
- відсутністю диференційованого підходу до підбору тестів залежно від віку та етапу підготовки, періоду річного циклу;
- відсутністю комплексної оцінки підготовленості баскетболістів у програмі для ДЮСШ, СДЮСШОР, ШВСМ;
- відсутністю програми оцінки техніко-тактичних дій під час змагальної діяльності, розробленої спеціально для контролю опанування діями з урахуванням завдань етапу багаторічної підготовки юних баскетболістів;
- відсутність сучасних тестів у програмі ДЮСШ, СДЮСШОР, ШВСМ [5].

Отже, визначення найбільш інформативних тестів і на цій основі вдосконалення системи тестів для контролю баскетболістів на кожному окремому етапі багаторічної підготовки баскетболістів, й зокрема на етапі попередньої базової підготовки, є актуальним науковим напрямом досліджень сьогодення.

Мета даного етапу дослідження – виявити факторну структуру технічної та спеціальної фізичної підготовленості баскетболістів на етапі попередньої базової підготовки і на цій основі вдосконалити систему тестів для контролю баскетболістів.

Методи та організація дослідження: теоретичний аналіз і узагальнення даних науково-методичної літератури, метод аналізу документальних матеріалів, факторний аналіз. Як процедуру факторного аналізу обрано метод головних компонентів відповідно до висунутої нами гіпотези про те, що вся варіація змінних пояснюється дією тільки загальних (головних) факторів, а характерні фактори відсутні [8]. В педагогічному тестуванні брали участь баскетболісти 13-14 років СДЮСШОР № 5 м. Дніпро у кількості 50 осіб.

Результати дослідження та їх обговорення. Для удосконалення системи тестів щодо контролю баскетболістів на етапі попередньої базової підготовки нами було проведено педагогічне тестування технічної та спеціальної фізичної підготовленості баскетболістів 13-14 років за тестами, які рекомендовано сучасними літературними джерелами й було обрано експертами з баскетболу, але яких немає у чинній навчальній програмі з баскетболу для ДЮСШ, СДЮСШОР та ШВСМ. Наступним кроком було визначення взаємозв'язків між компонентами технічної та спеціальної фізичної підготовленості юних спортсменів й виявлення найбільш значущих факторів, які визначають напрями підготовки для забезпечення підготовленості до змагальної діяльності в дитячо-юнацькому баскетболі.

Оскільки велика кількість важливих показників технічної підготовленості та спеціальних здібностей та їхній кореляційний зв'язок між собою не дозволяє візуально визначити основні параметри, у цьому дослідженні отримані результати тестування технічної та спеціальної підготовленості баскетболістів 13-14 років були піддані факторному аналізу.

Структура технічної та спеціальної фізичної підготовленості баскетболістів 13-14 років в запропонованих нами тестах складається з п'яти найбільш значимих факторів (табл. 1), а сума їх внеску складає 64,13%.

Таблиця 1

Факторна структура технічної та спеціальної фізичної підготовленості баскетболістів 13-14 років

Показники	Фактори $\Sigma=64,13\%$				
	F1	F2	F3	F4	F5
Ведення м'яча із закритими очима в колі, кіл-ть різів	-0,0600	0,6188	0,0345	0,5567	0,0102
Пересування в захисній стійці, с	0,0588	-0,0710	-0,0119	-0,8498	0,0219
Кидки з різних точок 3 хв; кіл-ть	0,1857	-0,0067	0,8306	-0,0750	0,1644
Влучання у кошик, %	-0,3522	-0,0370	0,7004	0,0943	-0,0697
Точність передач, бали	0,1428	-0,0522	0,2632	0,1478	0,6325
Біг до пронумерованих м'ячів, с	-0,5937	-0,3064	-0,1351	0,3338	0,1140
Статична рівновага (за Яроцьким)	0,8182	0,0159	-0,1186	0,0969	0,2491
Відчуття часу 3 секунди	0,0291	0,7339	-0,0640	0,0252	-0,1414
5 секунд	-0,5714	0,3245	0,2965	0,2287	-0,3084
8 секунд	-0,0567	-0,6431	-0,0577	-0,0997	-0,3066
24 секунди	-0,2314	0,1279	-0,1275	-0,1845	0,7418
Загальний внесок в дисперсію вибірки, %	15,56	14,11	12,42	11,75	10,29
Інтерпретація факторів	Координ а-ційні здібності	Відчуття часу та м'яча	Кидкова підготовленість	Швидкість пересування	Точність передач та відчуття часу на атаку

У зміст генерального фактора із загальним внеском 15,56%, який можна інтерпретувати як «Координаційні здібності», в зв'язку з тим, що найбільший ваговий коефіцієнт мають показники, що характеризують просторово-часові параметри координаційних здібностей, а саме «статична рівновага за пробою Яроцького» ($r = 0,8536$); «біг до пронумерованих набивних м'ячів» ($r = -0,5937$) та «відчуття часового відрізу 5 с.» ($r = 0,8536$). Дані тести не випадково складають перший фактор, вони пов'язані між собою у таких ігрових моментах, як: вкидання м'яча із аути за 5 секунд; пробиття штрафного кидка – коли баскетболістові необхідно знайти рівновагу і кинути м'яч за обмежений 5 секундами час; швидкість та орієнтація у просторі, яку віддзеркалює тест «біг до пронумерованих набивних м'ячів» також необхідна для перехоплення м'яча під час його вкидання суперником із аути.

Внесок наступного, другого фактора, який інтерпретується, як «Відчуття часу та м'яча» становить 14,11% й

віддзеркалює такі важливі спеціальні здібності баскетболістів, як відчуття м'яча та відчуття часу, в зв'язку з тим, що до цього фактора належать показники трьох тестів: «ведення м'яча із закритими очима в колі» ($r = 0,6188$); відчуття часу 3 секунди ($r = 0,7339$); відчуття часу 8 секунд ($r = -0,6431$). Структура та зміст вище зазначених тестів пов'язані з такими ігровими ситуаціями, коли гравець повинен за 8 секунд швидко перевести м'яч із тилової зони у передову; за 3 секунди здійснити рухи у трьохсекундній зоні на майданчику з м'ячем або без м'яча; відчувати м'яч як в обмеженому просторі, так і в обмеженому сучасними правилами гри часі.

Наступний, третій за значимістю фактор, який інтерпретовано нами, як «Кидкова підготовленість», має невеликий внесок в загальну дисперсію вибірки, а саме 12,42% його можна охарактеризувати як фактор, що віддзеркалює кількісно-якісну характеристику кидків у юних баскетболістів. Слід зазначити наявність показників з внеском на рівні ($r=0,8306$) – це кількість кидків з різних точок за 3 хвилини та відсоток влучання кидків ($r = 0,7004$). Такі дані засвідчують, що на етапі попередньої базової підготовки у гравців ще не стабільний кидок й відсоток влучання низький при достатньо високій кількості кидків з середньої відстані.

Четвертий фактор (11,75%) інтерпретується наступним чином – «Швидкість пересування», а саме до нього увійшли показники двох тестів, які визначають швидкість пересувань на баскетбольному майданчику: «пересування в захисній стійці» ($r = -0,8498$), «ведення м'яча із закритими очима в колі, кіл-ть разів» ($r=0,5567$), в якому баскетболіст виконує пересування в нападі з веденням м'яча. Даний фактор засвідчує важливість швидкості пересувань гравця під час гри у баскетбол як в нападі, так і в захисті.

Наступний, п'ятий за значимістю фактор інтерпретується як «Точність передач та відчуття часу на атаку», має невеликий внесок в загальну дисперсію вибірки, а саме 10,29%. До п'ятого фактора увійшли показники двох тестів: «точність передач» ($r=0,6325$), та «оцінка відчуття часу 24 секунди» ($r = 0,7418$). Дані показники пов'язані між собою в зв'язку з необхідністю за час 24 секунди проводити організований напад, що потребує точних передач між гравцями й відчуття, коли здійснювати атаку кільця.

Отже, здійснення контролю технічної та спеціальної фізичної підготовленості за тестами, які були обрані експертами з баскетболу та проведення факторного аналізу отриманих показників, свідчить про майже рівномірний внесок всіх п'яти факторів – коливання внеску складає 5% (рис. 1). Інтерпретація факторів дозволяє визначити напрями підготовки спортсменів для забезпечення підготовленості до змагальної діяльності в дитячо-юнацькому баскетболі.

Висновки. В статті доведено недостатню наукову обґрунтованість проблеми комплексного контролю в дитячо-юнацькому баскетболі, констатацію застарілості чинних нормативних документів та необхідність вдосконалення системи тестів в зв'язку з сучасними тенденціями розвитку гри та спортивної науки.

На підставі кореляційного та факторного аналізу експериментального матеріалу визначена структура технічної і спеціальної підготовленості баскетболістів на етапі попередньої базової підготовки. В результаті факторного аналізу матриці показників, яка відображає виконання тестів з технічної та спеціальної підготовленості, було виділено п'ять основних факторів, яким було надано специфічну баскетбольну інтерпретацію «Координаційні здібності» – 15,56%; «Відчуття часу та м'яча» – 14,11%; «Кількість та відсоток влучання кидків» – 12,42%; «Швидкість пересування» – 11,75%; «Точність передач та відчуття часу на атаку» – 10,29%. Отримані результати можуть бути підґрунтям для вдосконалення системи тестів для контролю юних баскетболістів, а фактори визначають напрями підготовки баскетболістів на етапі попередньої базової підготовки.

Перспективи подальших досліджень полягають у вдосконаленні системи контролю баскетболістів на етапі попередньої базової підготовки.

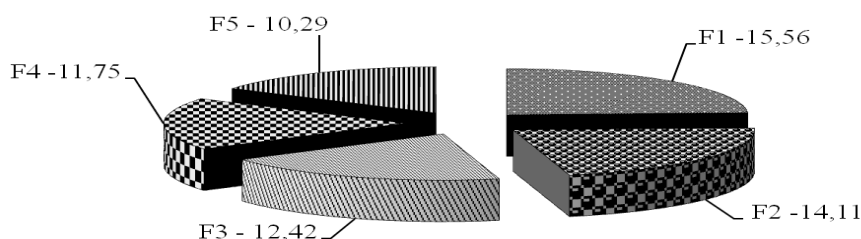

Рис. 1. Факторна структура технічної та спеціальної фізичної підготовленості баскетболістів 13-14 років, %

- Координаційні здібності (F1)
- ▣ Відчуття часу та м'яча (F2)
- ▤ Кидкова підготовленість (F3)
- ▥ Швидкість пересування (F4)
- ▧ Точність передач та відчуття часу на атаку (F5)

Література

1. Баскетбол. Навчальна програма для дитячо-юнацьких шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл олімпійського резерву та шкіл вищої спортивної майстерності (навчально-тренувальні групи та групи спортивного удосконалення) / [Л.Ю.Поплавський, В.Г.Окіпняк. – К.: 1999. – 125 с.

2. Борисова О.В. Развитие спортивных игр в условиях глобализации спорта. метод. рекоменд. / О.В.Борисова, Р.О.Сушко. – К., 2016. – 36 с.
3. Годик М. А. Комплексный контроль в спортивных играх [Текст] / М. Л. Годик, А. И. Скородумова. - М.: Советский спорт, - 2010 – 336 с.
4. Костюкевич В. М. Теоретико-методичні основи контролю у фізичному вихованні та спорті: монографія / Костюкевич В.М., Врублевський Є.П., Вознюк Т.В. [та ін.]; за заг. ред. В.М.Костюкевича. – Вінниця ТОВ «Планер», 2017. – 191 с.
5. Мітова О.О. Аналіз результатів анкетування тренерів щодо системи контролю на етапі попередньої базової підготовки / О.О.Мітова, О.М.Івченко // Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) / За ред. Г. М. Арзютова. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2016. – Вип. 4. (74) – С. 66-69.
6. Платонов В. Н. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и ее практические приложения: учебник [для тренеров]: в 2 кн. / В. Н. Платонов. – К.: Олимпийская литература, 2015. – Кн. 2. – 752 с.
7. Сергієнко Л.П. Спортивна метрологія: теорія і практичні аспекти / Л.П. Сергієнко. – К.: КНТ, 2010. – 776 с.
8. Тогобицкая Д.Н. Шамардина Г.Н., Долбышева Н.Г. Основы математической статистики и ее использование при обработке данных в сфере физической культуры и спорта. Методические рекомендации для студентов, магистрантов, аспирантов института физической культуры и спорта. – Днепропетровск: ООО «Вета», 2009. – 63 с.
9. Buceta J.M. Basketball for Young players. Guidelines for coaches / J.M. Buceta, M. Mondoni, A. Avakumovic, L. Killik. – Madrid: FIBA, 2000.-358 p.
10. Erčulj F. An analysis of basketball players' movements in the slovenian basketball league play-off using the sagit tracing system // Facta universitatis: Scientific paper. Series: Phisycal Education and Sport / F. Erčulj, B. Dežman, G. Vučovič, J. Perš, M. Perše, M. Kristan. – Vol. 6. – № 1. – 2008. – P. 75 – 84.
11. Giorgio Gandolfi. NBA Coaches Playbook. Techniques, tactics, and teaching points. / Gandolfi Giorgio. – Human Kinetics. – 344 p.
12. Spencer M. Mini Basketball. A guide to teaching and coaching. Written and Compiled By Martin Spencer / M. Spencer. - FIBA Mini-Basketball.–2011.–255 p.
13. Shynkaruk O. A. The selection of athletes and the orientation of their training in the process of multi-year improvement (on the material of Olympic sports) / O.A. Shynkaruk. - Kiev: Olymp. lit, 2011.-360.
14. Sushko Ruslana. Professionalization issuesof concern as a factor of sports games globalization (basing on basketball) / R. Sushko, E. Doroshenko // Proceedings of the VII International Academic Congress "Fundamental and Applied Studies in EU and CIS Countries" (United Kingdom, Cambridge, England, 26-28 February 2017). "Cambridge University Press", 2017. - P. 128 – 132.
15. Tomas J.R., Research methods in physical activity / J.R. Tomas, Nelson J.K., S.J. Silverman. – Champaing (USA), 2010. – 457 p.
16. Torres-Unda J. Anthropometric, physiological and maturational characteristics in selected elite and non-elite male adolescent basketball players / J.Torres-Unda, I. Zarrazquin, J. Gil, F. Ruiz, A. Irazusta, M. Kortajarena, J. Seco, J. Irazusta // Journal of Sports Sciences. – 2013. – Vol. 31, Issue 2. – P. 196-203.

Оліярник В. І., Гавриленко М. М., Гулей К. С., Стецяк О. Є.
Національний університет «Львівська політехніка»

ФОРМУВАННЯ РУХОВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ СТУДЕНТІВ ВНЗ ЯК ФАКТОРУ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Розглянуто питання формування рухової компетенції студентів у процесі їхнього фізичного виховання у ВНЗ, як фактору їхнього здоров'язбереження. Аналізом й узагальненням даних науково-методичної та спеціальної літератури систематизовано та детерміновано шляхи забезпечення ефективності цього процесу. Отримані результати дослідження можуть бути використані як базова основа для реорганізації науково-методичних основ якісного формування рухової компетенції студентів задля забезпечення ефективного вирішення завдань фізичного виховання щодо збереження їхнього здоров'я .

Ключові слова: студент, фізичне виховання, рухова компетенція, формування, здоров'я.

Олиярник В.И., Гавриленко М.М., Гулей К.С., Стецяк О.Е. Формирование двигательных компетенции в физическом воспитании студентов вузов как фактора здоровьесбережения студенческой молодежи. Рассмотрены вопросы формирования двигательной компетенции студентов в процессе их физического воспитания в вузе, как фактора их здоровьесбережения. Анализом и обобщением данных научно-методической и специальной литературы систематизированы и детерминированы пути обеспечения эффективности этого процесса. Полученные результаты исследования могут быть использованы как базовая основа для реорганизации научно-методических основ качественного формирования двигательной компетенции студентов для обеспечения эффективного решения задач физического воспитания в для сохранения их здоровья..

Ключевые слова: студент, физическое воспитание, двигательная компетенция, формирование, здоровье.

Oliyarnik V., Gavrilenko M., Guley K., Stetsyak O. Formation of motor experiments in physical education of students of university as a factor of health care of student youth. The questions of the formation of the motor competence of